

ступени в высшем учебном техническом заведении (ВНТЗ). Для будущих программистов монолог-рассказ является одним из основных видов речевой деятельности. Монолог-рассказ есть динамическим типом монологического высказывания.

Ключевые слова: коммуникативная компетентность, техническое заведение, сеть интернет, будущий программист, монолог.

Ruda S. V. The Learning Peculiarities of Future Programmers Monologue Speech with the Help of Internet Resources

The article deals with problems of the Internet for learning dialogical conversation in English at the primary level in higher education technical school. For the future programmers monologue-story is one of the main types of speech activity. Monologue-story is the dynamic type of monological utterance.

Key words: communicative competence, technical institution, network, future programmer, monologue.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2012 р.

Прийнято до друку 28.09.2012 р.

УДК 378.147:811.111

О. С. Шаблій

ВИКОРИСТАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ГРАМАТИКИ ДЛЯ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ КУРСАНТІВ ВІЙСЬКОВИХ ВУЗІВ

У сучасному суспільстві зростає роль інтернаціонального виховання. Зараз, як ніколи, необхідно, щоб люди володіли іноземними мовами. Одним із аспектів вивчення іноземної мови є граматики. У навчанні іншомовному говорінню граматики займає важливе місце, це свого роду каркас, на якому базується лексика. Багато європейських педагогів говорять про те, що освітні й розвиваючі цілі в навчанні не бувають досягнуті в силу того, що студенти при вивченні традиційних грамастик іноземної мови, згідно з численними спостереженнями, не розуміють ні практичної значимості вивчення граматичних термінів і понять, ні цілей граматичного аналізу. Тому дуже важливим є в цей час використання комунікативного підходу при вивченні граматики.

Актуальність даного дослідження полягає в тому, що граматична навичка є невід'ємною частиною всіх видів мовної діяльності, формування, удосконалювання й розвиток яких і є основним завданням навчання іноземним мовам. Успішне оволодіння іноземною мовою відбудеться тільки в тому випадку, якщо організувати навчальний процес

так, щоб курсанти як можна точніше імітували умови реального спілкування. Процес навчання іноземної мови, побудований на комунікативній основі, розширює можливості предмета в розв'язку цього завдання.

Метою даної статті є визначити ефективність комунікативного підходу до навчання іншомовної граматики.

Об'єктом дослідження послужив процес формування граматичної навички під час навчання іноземної мови. Предметом дослідження є використання комунікативної граматики для навчання англійської мови курсантів військових вузів

Історія методів викладання іноземних мов, зокрема граматики, найбільше повно досліджена й описана І.В. Рахмановим. Історією методики займалися К.А. Ганшина, І.А. Грузинська, В.Є. Раушенбах. Окремі розділи історії методів викладені в роботах І. Геза, Ю.А. Жлугтенко, Р.А. Кузнецовой, С.К. Фоломкіной. Серед західних дослідників можна відзначити роботи Лоува (Charles Lowe), Дж. Ричардса й Т. Роджерса, (Richards, Jack Z, Rodgers, Theodore).

Історія методики викладання іноземних мов налічує численні й різноманітні спроби знайти найбільш раціональний метод навчання іноземним мовам.

Комунікативне навчання з'явилося в той час, коли були потрібні серйозні зміни в парадигмі навчання англійській мові. Традиційні методики не відповідали потребам дорослого населення Європи. Комунікативне навчання виявилось привабливим для тих, хто шукав більш гуманістичний підхід у викладанні, такий, при якому процес живої комунікації одержував пріоритет. Усе це сприяло його швидкому поширенню по усьому світу.

Зараз, коли перша хвиля ентузіазму пройшла, деякі з аспектів комунікативного навчання розглядаються більш критично.

Із уведенням комунікативного підходу до викладання іноземної мови виникає проблема підготовки викладачів, розробки навчальних матеріалів, тестування й оцінки досягнень. Серед найбільше часто обговорюваних питань - чи може комунікативне навчання застосовуватися на всіх етапах навчання; чи однаково воно підходить для викладання як англійської, так і другої іноземної мови; чи вимагає воно повної відмови від граматичного навчального плану або тільки його перегляду й адаптації; як даний підхід може бути оцінений; наскільки він підходить для викладачів, що не є носіями мови; і як він може використовуватися у випадку, якщо студентам треба буде пройти граматико-орієнтований тест [1, с. 98].

Усі ці питання вимагають подальшого вивчення й аналізу. Однак на сучасному етапі розвитку методики викладання іноземних мов комунікативне навчання в тому або іншому його втіленні є найпоширенішим, чому, безсумнівно, сприяє діяльність Ради Європи. Саме на основі принципів комунікативного навчання побудований і

випущений в 2003 році проект «Загальноєвропейські компетенції володіння іноземною мовою. Вивчення, викладання, оцінка» («Common European Framework of Reference: Learning, Teaching, Assessment»).

Комунікативна методика навчання англійської мови більш націлена на практичні потреби: граматики - у дуже обмеженому вигляді в міру необхідності, лексики - в міру потреби для практичних завдань, практика - у вигляді діалогів і життєвих ситуацій [2, с. 5].

В основі розвитку комунікативного підходу до викладання іноземних мов лежить комунікативна теорія мови. Метою навчання мови стає те, що Хаймс (Hymes) називає «комунікативна компетенція». Хаймс увів цей термін для того, щоб протиставити комунікативну точку зору мовній теорії компетенції Чомські (Chomsky), який уважав, що теорія мови має справу з ідеальним мовцем у повністю однорідному мовному співтоваристві. Така ідеальна людина досконало знає мову й не піддається впливу таких факторів як обмеженість можливостей пам'яті, розсіяність уваги, мінливість інтересу і т.д. Для Чомські основне завдання теорії мови - охарактеризувати абстрактні здатності мовця, які дозволяють йому породжувати граматично правильні висловлення іноземною мовою. Хаймс уважав, що теорія мови повинна розглядатися як частина більш загальної теорії комунікації і культури. Теорії комунікативної компетенції Хаймса стала визначенням того, що необхідно знати мовцеві для того, щоб його зрозуміли у тому чи іншому мовному співтоваристві [3, с. 15].

Інша лінгвістична теорія комунікації, яка лягла в основу комунікативного підходу – це *функціональне використання мови* Холлідея. «Лінгвістика займається описом мовних актів або текстів, тоді як тільки через вивчення мови в дії можна розглянути всі її функції й відтінки значень».

Прихильники комунікативного підходу вважали, що засвоєння іноземної мови відбувається за такими ж принципами, як і засвоєння мовних засобів вираження функції.

Протягом декількох років цей підхід до навчання завоював лідируючі позиції в західноєвропейській і американській методології.

Обговорення реальних життєвих ситуацій залучає курсантів, викликає жвавий інтерес і бажання поділитися своїми ідеями. Викладач лише направляє на виконання мовного завдання.

Основне місце при комунікативному навчанні іноземної мови займають ігрові ситуації, робота з партнером, завдання на пошук помилок, які не тільки дозволяють збільшувати лексичний запас, але й навчає аналітичному мисленню [3, с. 27].

В основі комунікативного підходу лежить процес навчання зосереджений на студентах. Завдання викладача, як організатора навчального процесу є створення в аудиторії атмосфери, яка б привертала увагу студентів до виконання комунікативних завдань.

У своїх рекомендаціях Літвуд і Брумфіт зазначають, що під час виконання вправ викладач спостерігає, підтримує студентів, але не заповнює їхні пробіли в лексиці, граматиці або комунікативних стратегіях. Після виконання вправ викладач керує і аналізує діяльність і допомагає групі провести самоаналіз [4, с. 125].

Якщо говорити про навчальні матеріали, які використовуються під час комунікативного навчання слід зазначити, що прихильники цього підходу розглядають їх як спосіб впливу на якість навчальної комунікації й використання мови. Традиційно виділяють три основні види навчальних матеріалів: основані на тексті, основані на комунікативному завданні, реалії.

Існує безліч підручників, орієнтованих на комунікативне навчання іноземній мові. Зміст багатьох із них по добору й порядку пред'явлення матеріалу мало чим відрізняється від традиційних. Такі підручники орієнтовані на структурний навчальний план з невеликими змінами, які пояснюють їхню направленість на комунікацію. Інші ж мають принципові відмінності від традиційних. Такі підручники пропонують завдання, що включають різні візуальні, інформаційні й інші засоби стимулювання комунікації [4, с. 167].

До завдань основаних на комунікації традиційно відносять різні рольові ігри, комунікативні вправи і т.д. Такі завдання реалізуються за допомогою різних карток, буклетів і інших роздавальних матеріалів [4, с. 170].

Багато прихильників комунікативного підходу підтримують використання автентичних матеріалів в аудиторії. Це можуть бути різні розмовні реалії, такі як знаки, журнали, рекламні оголошення й газети, або візуальні джерела, навколо яких може бути побудована комунікація (карти, картинки, символи, графіки, таблиці і т.д.).

У якості висновку слід підкреслити, що комунікативне навчання іноземній мові - скоріше підхід, ніж метод. Хоча певна частина теоретичного змісту може бути описана на рівнях теорії мови й навчання, та на рівні навчального плану, проте у рамках комунікативного навчання викладачі можуть дати волю уяві, що являється повністю дозволеним у рамках цього методу.

Діапазон типів вправ, які можуть застосовуватися в рамках комунікативного підходу, практично не обмежений. Передбачається, що це такі вправи, які забезпечують досягнення комунікативних цілей навчального плану, а також тих, які формуються в процесі спілкування й допускають використання таких комунікативних процесів як обмін інформацією, обговорення, взаємодія.

Роль викладача при комунікативному навчанні суттєво відрізняється від традиційного навчання. Брін і Кенділн (Breen and Candiln) визначають її в такий спосіб: «Викладач виконує дві основні ролі: перша - сприяти процесу комунікації між усіма студентами в аудиторії й різними завданнями й текстами. Друга - бути залученим до

спілкування в якості незалежного й рівноправного учасника комунікації. Із цих двох способів впливають декілька другорядних: підбирати джерела навчання; грати роль провідника по завданнях і вправах. Інші ролі, що надаються викладачу - комунікативні: це ролі аналітика, консультанта й організатора навчального процесу [2, с. 3-4].

Викладач, готуючись до тієї або іншої пари має прекрасну можливість використовувати вправи, комбінуючи їх таким чином, щоб студенти могли виконувати мовне та комунікативне завдання одночасно. Активно застосовуючи комунікативну технологію для вираження своєї думки, оцінки подій, подачі інформації, обміну особистим досвідом або під час організації ігрової діяльності в студентів формуються граматичні й мовні вміння.

Крім того, слід звернути увагу на широку варіативність і різноманітність вправ по граматиці, що, безсумнівно, робить процес навчання захоплюючим.

Жоден з аспектів навчання мовам протягом багатьох років не був предметом настільки інтенсивних обговорень і дискусій, як граMATика. ГраMATика розумілася по-різному, вона відігравала й продовжує відігравати важливу роль не тільки при навчанні рідним але й іноземним мовам.

Комунікативне навчання з'явилося в той час, коли були потрібні серйозні зміни в парадигмі навчання англійської мови. Традиційні методики не відповідали потребам дорослого населення Європи.

Комунікативне навчання швидко стало загальноприйнятим у педагогічних колах, одержавши підтримку провідних британських прикладних лінгвістів, філологів, видавців у різних інститутах, включаючи Британську Раду. Усе це сприяло його швидкому поширенню по всьому світу.

В основі розвитку комунікативного підходу до викладання іноземних мов лежить комунікативна теорія мови. Метою навчання мові стає так звана «комунікативна компетенція».

У даній статті були розглянуті основні принципи формування граматичних навичок, а також використання комунікативних методів навчання іноземній мові.

Раніше для навчання граматиці основну увагу приділяли теорії з використанням наочності і її оптимальній комбінації з мовною практикою. На даному етапі основним методологічним принципом є принцип свідомості – студенти повинні ясно усвідомлювати комунікативну спрямованість досліджуваних граматичних структур і вміти розшифровувати схеми й таблиці. Комунікативна мета навчання граматиці дозволяє сформулювати основні вимоги до обсягу граматичного матеріалу, який повинен бути достатнім для використання мови, як засобу спілкування.

Іноземна мова належить до предметів, який студент опановує в процесі активної мовної діяльності (говоріння, аудіювання, читання).

Саме тому комунікативний підхід здатний забезпечити мотиваційно-спонукальний рівень спілкування, створити обстановку наближену до реальних умов, у яких звичайно виникає потреба в спілкуванні людей один з одним.

Організація граматичного матеріалу має істотне значення для навчання іноземної мови. Вона в значній мірі визначає успіх роботи над граматичною стороною різних видів мовної діяльності отже й кінцеві результати викладання іноземної мови.

Діапазон типів вправ, які можуть застосовуватися в рамках комунікативного підходу, практично не обмежений. Передбачається, що це такі вправи, які забезпечують досягнення комунікативних цілей навчального плану в процесі спілкування й допускають вживання таких комунікативних процесів як обмін інформацією, обговорення, взаємодія.

У зв'язку із цим слід звернути увагу й на те, що роль викладача при комунікативному навчанні суттєво відрізняється від традиційного навчання. Викладач виконує дві основні ролі: перша - сприяти процесу комунікації між усіма студентами в аудиторії й між різними завданнями й текстами. Друга - бути залученим до спілкування в якості незалежного й рівноправного учасника комунікації.

Список використаної літератури

1. Бім І. Л. Теорія й практика навчання іноземній мові в середній школі / І.Л. Бим - М.: Освіта, 1998. - 256 с. **2. Витлин Ж. А.** Сучасні проблеми навчання граматиці іншомовних мов // Іноземні мови в школі, 2000. - №5. - С. 5-7. **3. Пасів Е. І.** комунікативний метод навчання іншомовному говорінню / Е.І. Пасів - М.: Освіта, 2011. - 223 с. **4. Рогова Г. В.** Методика навчання іноземним мовам у середній школі / Г.В. Рогова, Ф.М. Рабинович, Т.Е. Сахарова - М.: Освіта, 2001. - 351 с.

Шаблій О. С. Використання комунікативної граматики для навчання англійської мови курсантів військових вузів

Стаття присвячена обґрунтуванню педагогічних умов ефективного використання комунікативної граматики для навчання англійської мови курсантів військових вузів. Визначається успіх роботи над граматичною стороною різних видів мовної діяльності в залежності від організації граматичного матеріалу.

Ключові слова: граматика, комунікативний підхід, рольова гра, іншомовне спілкування, мотивація навчальної діяльності.

Шаблій О. С. Использование коммуникативной грамматики для обучения английскому языку курсантов военных вузов

Статья посвящена обоснованию педагогических условий эффективного использования коммуникативной грамматики для обучения английскому языку курсантов военных вузов. Определяется успех работы

над грамматической стороной различных видов речевой деятельности в зависимости от организации грамматического материала.

Ключевые слова: грамматика, коммуникативный подход, ролевая игра, иноязычное общение, мотивация учебной деятельности.

Shabliy O. S. The Use of the Communicative Grammar in the Process of Teaching Cadets the Foreign Language

This article is dedicated to usage of the communicative grammar in the process of teaching cadets the foreign language. The work over grammar aspect of various types of speech depending on organization of grammar material while teaching a foreign language can be distinctly seen.

Key words: grammar, communicative approach, role-playing game, foreign language communication, motivation to study.

Стаття надійшла до редакції 05.09.2012 р.

Прийнято до друку 28.09.2012 р.

УДК 81.243

Н. С. Шалова

**ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ**

Постановка проблеми. Необхідність використання сучасних комп'ютерних технологій у підготовці майбутніх перекладачів у ВНЗ, що є принципово новим засобом навчання і могутнім інструментом пізнання, вимагає розвитку нових методів і організаційних форм навчання. Нові сучасні технології – насамперед, інформаційно-комунікаційні, не лише впливають на характер трансформації світової цивілізації, а й викликають масову потребу в самостійному навчанні і постійному підвищенні кваліфікації, в першу чергу, майбутнього перекладача.

Процеси європейської інтеграції, які охоплюють практично всі сфери нашого суспільства, мають відповідні прояви і в системі освіти. Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній і науковий простір Європи, що вимагає модернізації освітньої діяльності в контексті реформ Болонського процесу. У зв'язку з цим постає питання використання в навчальному процесі нових інформаційних технологій, оскільки вони дозволяють оптимізувати керування навчанням на заняттях, підвищити, ефективність та об'єктивність навчального процесу.